RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE XIIe KAMER

A R R E S T

nr. 268.272 van 3 november 2026
in de zaak A. 249.525/XII-10.233

In zake: BV PAKAWI PARK
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Bart Martel, Laura Janssens en Titus Verelst
kantoor houdend te 1050 Elsene
Louisalaan 99
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Isabelle Cooreman
kantoor houdend te 1000 Brussel
Keizer Karellaan 586 bus 9
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 21 oktober 2026, strekt tot de schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de tenuitvoerlegging van "het besluit van de Vlaams minister bevoegd voor Dierenwelzijn van 12 oktober 2026 houdende de schorsing en intrekking van de erkenning van dierenverblijven van de dierentuin Pakawi Park (erkenningsnummer ZP01035), met kenmerk DWZ/LD/26/1.3/7b, betekend aan de verzoekende partij op 13 oktober 2026".

II. Verloop van de rechtspleging

2. Bij beschikking van 22 oktober 2026 werd de procedurekalender vastgesteld en werden de partijen opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 29 oktober 2026.

De nota met opmerkingen en het administratief dossier werden ingediend overeenkomstig de procedurekalender.

Staatsraad Ann Coolsaet heeft verslag uitgebracht.

Advocaten Bart Martel en Titus Verelst, die verschijnen voor de verzoekende partij, en advocaat Joeri Leten, die *loco* advocaat Isabelle Cooreman verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Anja Somers heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. De verzoekende partij baat een private dierentuin uit. Op 23 mei 2018 werd haar daartoe door de verwerende partij een erkenning verleend.

3.2. In de periode tussen 21 oktober 2021 en 1 april 2025 voert de afdeling Dierenwelzijn van het departement Omgeving van de Vlaamse overheid (hierna: de afdeling Dierenwelzijn) een aantal controles uit bij de verzoekende partij. Die controles geven aanleiding tot controleverslagen en een proces-verbaal. Daarin werden diverse inbreuken vastgesteld en maatregelen opgelegd.

3.3. Op 1 april 2025 gaat de afdeling Dierenwelzijn opnieuw over tot een controle. Er worden diverse inbreuken vastgesteld, waarvan op 7 augustus 2025 een aanvankelijk proces-verbaal wordt opgesteld. In uitvoering van artikel 64, § 2, zevende lid, van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn van 17 mei 2024 worden een reeks algemene en specifieke maatregelen opgelegd, telkens gekoppeld aan een specifieke "deadline".

Blijkens het voormeld proces-verbaal moet een bewijs van het uitvoeren van alle opgelegde maatregelen worden overgemaakt aan de afdeling Dierenwelzijn.

3.4. Met een navolgend proces-verbaal van 7 november 2025 worden een aantal "materiële fouten rechtgezet" in het aanvankelijk proces-verbaal: i) de gegevens van de betrokkene, uitbater en verantwoordelijke van de dierentuin, met name de vervanging van de eerder vermelde fysieke persoon door de verzoekende partij, ii) de naam van een inspecteur-dierenarts wordt toegevoegd aan de identificatie van de aanwezige inspecteurs, iii) in de historiek wordt "de datum van de controle die aanleiding heeft gegeven tot maatregelen" gecorrigeerd naar 2 oktober 2024 in plaats van 7 oktober 2024, en iv) de deadlines vermeld in het aanvankelijk proces-verbaal worden "met drie maanden vooruitgeschoven".

3.5. Vervolgens rapporteert de verzoekende partij op periodieke basis aan de afdeling Dierenwelzijn over de voortgang van de uitvoering van de door de verwerende partij opgelegde maatregelen. Dit gebeurt op 28 november 2025, 15 december 2025, 30 december 2025, 15 januari 2026, 11 februari 2026 en 26 februari 2026.

3.6. Bij aangetekende brief van 19 februari 2026, ondertekend op 24 februari 2026, meldt de afdeling Dierenwelzijn aan de verzoekende partij dat in toepassing van artikel 7 van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2018 'betreffende de erkenning van dierentuinen' (hierna: het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2018) de procedure tot intrekking van de erkenning met

nummer ZP01035 voor het uitbaten van de dierentuin wordt opgestart. De verzoekende partij wordt de mogelijkheid geboden om binnen de vijftien dagen haar bemerkingen schriftelijk te bezorgen aan de afdeling Dierenwelzijn.

Op vraag van de verzoekende partij wordt de termijn om een schriftelijk verweer in te dienen verlengd en wordt haar de mogelijkheid geboden om mondeling te worden gehoord.

3.7. Op 20 maart 2026 dient de verzoekende partij haar schriftelijk verweer in.

3.8. Op 25 maart 2026 wordt de verzoekende partij gehoord.

Op 24 april 2026 wordt het proces-verbaal van de hoorzitting ondertekend namens de afdeling Dierenwelzijn. Ook namens de verzoekende partij wordt het proces-verbaal van de hoorzitting ondertekend.

3.9. Met een brief van 21 april 2026, reeds ondertekend op 13 april 2026, meldt de afdeling Dierenwelzijn dat de procureur des Konings heeft beslist om het dossier aan de afdeling Dierenwelzijn over te dragen voor administratieve afhandeling. De brief wijst erop dat op basis van de vaststellingen in het proces-verbaal (zie *supra*, nrs. 3.3-3.4) zal worden onderzocht of er een administratieve geldboete zal worden opgelegd.

Ook in het kader van die procedure wordt de verzoekende partij gehoord en dient zij een schriftelijk verweer in.

Op het ogenblik van het sluiten van het debat was die procedure nog lopende.

3.10. Na de hoorzitting van 25 maart 2026 rapporteert de verzoekende partij verder aan de afdeling Dierenwelzijn, meer bepaald op 25 maart 2026, 3 april

2026, 17 april 2026, 30 april 2026, 13 mei 2026, 29 mei 2026, 12 juni 2026, 1 juli 2026, 5 augustus 2026, 2 september 2026 en 7 oktober 2026.

3.11. Op 12 oktober 2026 beslist de Vlaams minister bevoegd voor Dierenwelzijn:

> "Op basis van artikel 7 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 betreffende de erkenning van dierentuinen wordt de erkenning van de volgende dierenverblijven geschorst vanaf 15 november 2026. Bijgevolg mogen deze verblijven vanaf 15 november 2026 niet langer worden gebruikt voor het tentoonstellen van dieren en mogen zij niet zichtbaar of toegankelijk zijn voor het publiek zolang de vastgestelde inbreuken niet duurzaam en structureel zijn verholpen.
> • Tijger: gehuisvest in de zone 'Tara's Kingdom', verblijf nummer 43 op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Cheeta: verblijf nummer 45 op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Wandelvoliére: zone nummer 5 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Palmgier: gehuisvest in de zone van de roofvogellaan, zone nummer 3 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Witlipbamboeadder: gehuisvest in de reptielengang, zone nummer 2 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026.
> Op basis van artikel 7 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 betreffende de erkenning van dierentuinen wordt de erkenning van de volgende dierenverblijven ingetrokken vanaf 15 november 2026. Bijgevolg worden deze verblijven uit de erkenning van de dierentuin geschrapt en mogen zij vanaf 15 november 2026 niet langer worden gebruikt voor het tentoonstellen van dieren en mogen zij niet zichtbaar of toegankelijk zijn voor het publiek. Voor elk hergebruik met het oog op het tentoonstellen van dieren is vereist dat dit verblijf opnieuw erkend wordt.
> • Gestreepte hyena: gehuisvest in verblijf nummer 28 op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Bruine beer: gehuisvest in verblijf nummer 30 op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Doodshoofdaap: gehuisvest in verblijf nummer 6 op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Panter: zwarte panter en gevlekte panter: de twee duo's (Uki en Umay — Vita en Vero) gehuisvest in de zone van Casa Panthera, zone nummer 8 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Serval: gehuisvest in verblijf nummer 18 op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
> • Stokstaartje: gehuisvest in de zone van de tropenhal, zone nummer 1 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;

• Savanneverblijf: gehuisvest in verblijf nummer 7 op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
• Trompetneushoornvogel: gehuisvest in de zone van de tropenhal, zone nummer 1 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
• Sneeuwuil: gehuisvest in de zone van de roofvogellaan, zone nummer 3 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026;
• Siberische oehoe: gehuisvest in de zone van de roofvogellaan, zone nummer 3 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026 — het verblijf zonder nestkasten;
• Filipijnse krokodil: gehuisvest in de reptielengang, zone nummer 2 (in het geel aangeduid) op de kaart zoals beschikbaar op de webpagina van Pakawi Park op 26 juni 2026."

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Regelmatigheid van de rechtspleging

4. De verzoekende partij heeft na de neerlegging van de nota met opmerkingen en het administratief dossier een nieuw stuk neergelegd betreffende de bezoekersaantallen in de periode van 16 oktober 2026 tot 28 oktober 2026.

De verwerende partij verzet zich ter terechtzitting niet tegen de neerlegging van dit stuk en ook de Raad van State ziet geen reden om dit stuk uit het debat te weren.

V. Verzoek tot vertrouwelijke behandeling van bepaalde stukken

5. De verzoekende partij vraagt om de vertrouwelijke behandeling van een aantal stukken die zij in de inventaris als vertrouwelijk aanduidt en waarbij zij de redenen opgeeft waarom zij om die vertrouwelijke behandeling vraagt.

6. De verwerende partij vraagt in haar nota met opmerkingen om de vertrouwelijke behandeling van een aantal stukken die zij in de inventaris als vertrouwelijk aanduidt en waarbij zij de redenen opgeeft waarom zij om die vertrouwelijke behandeling vraagt.

7. Geen van de partijen heeft (ter terechtzitting) het lichten van de vertrouwelijkheid van deze stukken gevraagd.

8. Er zijn geen redenen voorhanden om de vertrouwelijkheid te lichten.

Dit belet evenwel niet dat het voor de beoordeling van het tweede middel noodzakelijk is te verwijzen naar onderdelen van de formele motivering van de bestreden beslissing, ook al is die beslissing door de verzoekende partij eveneens als vertrouwelijk aangemerkt.

VI. Ontvankelijkheid van de vordering

Standpunt van de partijen

9. De verwerende partij werpt een exceptie van niet-ontvankelijkheid op omdat de omvang van het verzoekschrift (148 pagina's) en de stukken – "meer dan 151" – onverenigbaar is met het uitzonderingskarakter van een procedure tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid. Een verzoekschrift van een dergelijke omvang leent zich volgens de verwerende partij niet tot een *prima facie* beoordeling. Voorts wijst de verwerende partij erop dat zij pas op donderdag 22 oktober 2026 in de late namiddag kennisnam van het verzoekschrift en dat de stukken van de verzoekende partij pas op donderdagavond werden bezorgd. Daar de nota met opmerkingen en het administratief dossier op dinsdagochtend 27 oktober 2026 om 9.00 uur moesten worden ingediend, beschikte zij maar over twee volledige werkdagen.

10. De verzoekende partij repliceert ter terechtzitting op de exceptie dat de omvang van het verzoekschrift niet *in abstracto* kan worden beoordeeld en dat zij de Raad van State niet heeft gevraagd om alle neergelegde stukken door te nemen.

Beoordeling

11. Artikel 17, § 1, derde lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, zoals vervangen bij artikel 5 van de wet van 11 juli 2023 'tot wijziging van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973' houdt in dat de Raad van State een middel niet in aanmerking neemt wanneer het onderzoek ervan niet past binnen de versnelde behandeling in het kader van een administratief kortgeding. In wezen komt die voorwaarde erop neer dat de Raad van State een middel niet als ernstig aanmerkt omdat hij van oordeel is dat het onderzoek ervan niet past binnen de versnelde behandeling in kortgeding.

Daar de vereiste dat het onderzoek van het middel zich moet lenen voor een versnelde behandeling een beperking vormt van het recht op toegang tot de rechter, dient zij restrictief te worden geïnterpreteerd (GwH 19 december 2024, nr. 156/2024, ECLI:BE:GHCC:2024:ARR.156, B.19.2.). Zoals het Grondwettelijk Hof in herinnering heeft gebracht in overweging B.19.2 van voormeld arrest was het niet de bedoeling van de wetgever te beletten dat middelen die betrekking hebben op een complexe of technische kwestie zouden worden onderzocht in het kader van het schorsingscontentieux.

Voorts kan de omvang van een verzoekschrift niet *in abstracto* als een mogelijk beletsel voor de behandeling ervan bij uiterst dringende noodzakelijkheid worden beschouwd. Te dezen stelt de Raad van State in dat verband vast dat het verzoekschrift duidelijk is gestructureerd, dat het – zoals overigens vereist door de toepasselijke procedureregeling – een samenvatting van de middelen bevat en dat het is gestoffeerd met tal van foto's, plannen en overzichtstabellen, wat de absolute omvang van het verzoekschrift relativeert. Daarenboven blijkt de verwerende partij – ondanks haar opmerkingen over een te korte termijn om het administratief dossier en de nota met opmerkingen in te dienen – er te dezen in geslaagd om, binnen de korte termijn eigen aan de voorliggende

procedure, uitgebreid en inhoudelijk te antwoorden, en dat zelfs ruim voor het verstrijken van deze termijn, wat de ernst van de exceptie relativeert.

12. De exceptie van niet-ontvankelijkheid wordt verworpen.

VII. Herinnering aan de schorsingsvoorwaarden

13. Krachtens artikel 17, § 1, derde lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan tot schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid slechts worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat de zaak te spoedeisend is voor een behandeling ervan in een beroep tot nietigverklaring en indien minstens één ernstig middel wordt aangevoerd waarvan het onderzoek zich leent voor een versnelde behandeling en waarmee de nietigverklaring van de bestreden beslissing *prima facie* kan worden verantwoord. Overeenkomstig paragraaf 5 van datzelfde artikel wordt de zaak behandeld bij uiterst dringende noodzakelijkheid en derhalve binnen een termijn van vijftien dagen of minder, wanneer zulks in het opschrift wordt vermeld.

VIII. Uiterst dringende noodzakelijkheid

Standpunt van de partijen

14. In het verzoekschrift zet de verzoekende partij uiteen dat de bestreden beslissing haar een belangrijk deel van haar activiteiten ontneemt, haar financieel evenwicht onherroepelijk verstoort en zo de continuïteit van de onderneming op korte termijn in gevaar brengt, zodat zij, behoudens een schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing bij uiterst dringende noodzakelijkheid, op het faillissement afstevent. Volgens de verzoekende partij was zij diligent, daar de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid is ingediend op de achtste dag na ontvangst van de bestreden beslissing. De verzoekende partij zet voorts uiteen waarom naar haar oordeel enkel een vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid ertoe kan leiden

dat de Raad van State op een nuttig ogenblik, dit is voor 15 november 2026, uitspraak kan doen. De verzoekende partij wijst in dat verband op de gevolgen van de bestreden beslissing en de verplichtingen die eruit voortvloeien, op de reputatieschade, op de dalende inkomsten die de bestreden beslissing teweegbrengt en op de aantasting van de financiële leefbaarheid van de verzoekende partij op korte termijn. Zij licht al deze elementen vervolgens op een omstandige wijze toe.

Wat de gevolgen van de bestreden beslissing en de verplichtingen die eruit voortvloeien betreffen, wijst de verzoekende partij erop dat de dieren van de getroffen verblijven vanaf 15 november 2026 voor onbepaalde duur niet meer mogen worden tentoongesteld noch zichtbaar of toegankelijk mogen zijn voor het publiek. Daar deze dieren behoren tot de grote publiektrekkers en de getroffen verblijven een grote oppervlakte in beslag nemen, vormt dit een fundamentele aanslag op het wezenskenmerk van de dierentuin. De verzoekende partij licht omstandig toe dat de timing opgelegd voor de uitvoering van de bestreden beslissing niet realistisch is en dat de vereiste maatregelen ingrijpende stappen, veel kosten en onomkeerbare gevolgen met zich brengen. Voorts wijst de verzoekende partij op de enorme reputatieschade ingevolge de ruime, negatieve media-aandacht als gevolg van de mededeling door de verwerende partij, alsook ingevolge de bekendmaking van de bestreden beslissing op de website van de verwerende partij. De verzoekende partij zet ook aan de hand van concrete cijfergegevens uiteen dat de bestreden beslissing tot een onmiddellijke daling van de inkomsten heeft geleid, dat zij daardoor haar financiële buffer verliest en dat haar financiële leefbaarheid in het gedrang komt. Tot slot verwijst de verzoekende partij naar de analyse van een gecertificeerd accountant, waaruit blijkt dat alleen een schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid kan vermijden dat de financiële leefbaarheid van de onderneming in het gedrang komt.

15. De verwerende partij voert in de nota met opmerkingen aan dat het beweerde financieel nadeel geen procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid rechtvaardigt. Volgens de verwerende partij wordt een financieel nadeel zelden aanvaard en zeker niet wanneer de financiële toestand niet volgt uit

de bestreden beslissing, maar uit het gedrag van de verzoekende partij zelf. Volgens de verwerende partij is dat te dezen het geval, daar de financiële moeilijkheden dateren van voor de bestreden beslissing en structureel van aard zijn. Voorts licht de verwerende partij toe waarom de financiële projectie door de accountant van de verzoekende partij uiterst speculatief is. De verwerende partij wijst erop dat de gevolgen van de bestreden beslissing ophouden zodra de inbreuken worden geremedieerd, voor wat de geschorste erkenningen betreft, of een nieuwe erkenning wordt bekomen, voor wat de ingetrokken erkenningen betreft. De verwerende partij betwist dat er sprake zou zijn van een *de facto* sluiting van de dierentuin. Het merendeel van de verblijven en de dieren wordt niet geraakt door de bestreden beslissing. Bovendien zijn er reeds delen afgesloten wegens vogelgriep. De vermeende reputatieschade verantwoordt volgens de verwerende partij evenmin een procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid. De reputatieschade is niet te wijten aan de bestreden beslissing en het is aan de verzoekende partij om gepast te reageren en communiceren naar het publiek toe. Tot slot betwist de verwerende partij dat de verzoekende partij diligent is opgetreden. Om die diligentie te beoordelen, moet volgens de verwerende partij de datum van 27 februari 2026 in aanmerking worden genomen, zijnde het ogenblik waarop de verzoekende partij in kennis is gesteld van het starten van de procedure tot intrekking. Volgens de verwerende partij heeft de verzoekende partij er niet alles aan gedaan om de schade te voorkomen, met name door zich op duurzame wijze te conformeren aan de relevante bepalingen uit onder meer het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2018.

Beoordeling

16. De schorsingsprocedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid houdt een ernstige verstoring in van het normale verloop van de rechtspleging voor de Raad van State, herleidt de mogelijkheden tot onderzoek van de zaak tot een strikt minimum en beperkt in aanzienlijke mate de uitoefening van de rechten van verdediging van de verwerende partij.

De aanwending van die procedure moet dan ook zeer uitzonderlijk blijven in die zin dat ze slechts mag worden aangewend in die enkele gevallen dat het uiterst dringende karakter van de zaak meteen voor iedereen zonder meer duidelijk is, of door de verzoekende partij op duidelijke en onomstootbare wijze wordt aangetoond. Luidens artikel 8, § 1, tweede lid, 2°, van het koninklijk besluit van 19 november 2024 'tot bepaling van de rechtspleging in kort geding en tot wijziging van diverse besluiten betreffende de procedure voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State', bevat het verzoekschrift waarin de uiterst dringende noodzakelijkheid wordt aangevoerd daartoe "een uiteenzetting van de feiten die de uiterst dringende noodzakelijkheid rechtvaardigen".

Dit impliceert dat een verzoekende partij aan de hand van precieze en concrete gegevens aannemelijk maakt dat de schorsing van de tenuitvoerlegging, indien ze pas na het afwikkelen van de gewone schorsingsprocedure zou worden uitgesproken, onherroepelijk te laat zou komen om het nadeel op te vangen of de belangen van de verzoekende partij veilig te stellen.

De uiterst dringende noodzakelijkheid kan daarenboven niet voortkomen uit de enkele omstandigheid dat ingevolge de doorlooptijd van de zaak een uitspraak volgens de gewone schorsingsprocedure of een uitspraak ten gronde zou tussenkomen in een min of meer verre toekomst, waardoor de gewone schorsings- of annulatieprocedure een verzoekende partij niet toelaat een arrest te verkrijgen voordat de bestreden handeling haar volledige uitwerking heeft gehad. Opdat aan de voorwaarde van de uiterst dringende noodzakelijkheid voldaan zou zijn, moet deze vaststelling ten minste gepaard gaan met andere feitelijke gegevens die eigen zijn aan de voorliggende zaak en die aantonen dat de uiterst dringende noodzakelijkheid eraan inherent is.

Niet minder dan het geval is in de gewone schorsingsprocedure, is daartoe vereist dat de verzoekende partij het resultaat van de procedure ten

gronde niet kan afwachten om haar beslissing te verkrijgen, op straffe zich in een toestand te bevinden met onherroepelijke schadelijke gevolgen.

17. Bij de concrete uitwerking van de uiterst dringende noodzakelijkheid moet een verzoekende partij er zich voor hoeden dat begrip niet op een algemene wijze te omschrijven. Algemene beschouwingen die niet worden ondersteund door concrete elementen kunnen niet in aanmerking worden genomen. Het bewijs van de uiterst dringende noodzakelijkheid mag zich niet beperken tot een theoretische uiteenzetting, doch vereist het aanreiken van concrete, specifiek op de verzoekende partij betrekking hebbende en verifieerbare gegevens dat zij het resultaat van de procedure tot nietigverklaring of gewone schorsingsprocedure niet kan afwachten op straffe van zich in een toestand te bevinden met ernstige, onherroepelijke schadelijke gevolgen.

18. In weerwil van wat de verwerende partij aanvoert, ziet de Raad van State te dezen geen reden die ertoe noopt te besluiten dat de verzoekende partij niet met gepaste spoed en diligentie haar vordering heeft ingesteld eenmaal zij van de bestreden beslissing kennis kreeg. De verwerende partij is niet ernstig wanneer ze ter beoordeling van de vereiste diligentie verwijst naar het tijdstip waarop de procedure tot intrekking van de erkenning is gestart. Haar standpunt komt er in wezen op neer dat de verzoekende partij maar het nodige had moeten doen om de bestreden beslissing te vermijden. Niet alleen betrekt de verwerende partij alzo de grond van de zaak bij de beoordeling van de vereiste diligentie, zij geeft aan die jurisprudentiële vereiste ook een draagwijdte die er niet aan toekomt.

De verzoekende partij was wel degelijk voldoende diligent door haar vordering tegen de bestreden beslissing van 12 oktober 2026 op 21 oktober 2026 in te dienen. Dit volstaat evenwel op zich niet om de uiterst dringende noodzakelijkheid aan te tonen. Diligent optreden bij het inleiden van een procedure tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid is weliswaar een noodzakelijke, maar geen voldoende voorwaarde opdat aan de vereiste van de uiterst dringende noodzakelijkheid zou zijn voldaan.

19. Het rechtstreeks gevolg van de bestreden beslissing is dat de dieren in de getroffen verblijven niet meer mogen worden tentoongesteld en dat de verblijven voor het publiek moeten worden afgeschermd. De verzoekende partij overtuigt dat, gelet op de getroffen diersoorten (zie *supra*, nr. 3.11) en de oppervlakte van de betrokken verblijven in verhouding tot de totale oppervlakte van de dierentuin – wat zij illustreert met een door de verwerende partij niet betwist grondplan – de bestreden beslissing een zeer grote impact heeft op de werking van de dierentuin en de beleving van de dierentuin door het publiek, zodat de bestreden beslissing haar treft in het hart van haar activiteit en de aantrekkelijkheid van de dierentuin voor het publiek aanzienlijk daalt. De verzoekende partij overtuigt evenzeer dat de voorbereiding van de verplichtingen die uit de bestreden beslissing voortvloeien en die tegen 15 november 2026 moeten zijn gerealiseerd, haar ertoe nopen om op zeer korte termijn ingrijpende en kostelijke stappen te ondernemen, die onomkeerbare of minstens moeilijk omkeerbare gevolgen hebben. Zij zet aan de hand van concrete argumenten onder meer uiteen waarom het afschermen van de dierenverblijven praktisch zeer moeilijk uitvoerbaar is en een grote logistieke en operationele last met zich brengt en zij staaft met relevante stukken dat dit een bijzonder dure operatie is.

Het argument van de verwerende partij dat “op heden” de dieren uit de getroffen verblijven niet moeten worden verplaatst, doet niet anders oordelen. Dit belet immers niet dat de dierenverblijven in kwestie ingevolge de bestreden beslissing moeten worden afgeschermd voor het publiek. Evenmin wordt het argument van de verwerende partij bijgevallen dat er geen sprake is van uiterst dringende noodzakelijkheid omdat de erkenning van de dierentuin als geheel behouden blijft, er nog veel dieren(verblijven) toegankelijk blijven voor het publiek en de wandelvolière reeds gesloten was wegens een uitbraak van vogelgriep. De verwerende partij weerlegt daarmee niet dat het wel degelijk om de grote publiektrekkers gaat én in oppervlakte om zeer grote gedeelten van het park die moeten worden afgeschermd.

20. Voorts verwijst de verzoekende partij naar een enorme reputatieschade. Hoewel een dergelijke reputatieschade in de regel kan worden hersteld door een eventuele latere nietigverklaring, overtuigt de verzoekende partij dat, gelet op de bijzondere omstandigheden, te dezen die reputatieschade nagenoeg niet kan worden hersteld door een gewone schorsing of nietigverklaring. Uit de neergelegde stukken blijkt dat de bestreden beslissing ruim aandacht kreeg in de media, niet in het minst ingevolge de communicatie daarover door de verwerende partij zelf, en dat in die communicatie wordt benadrukt dat de bestreden beslissing is ingegeven door problemen op vlak van veiligheid. Met de verzoekende partij wordt aangenomen dat dit een aanzienlijk impact op de bezoekersaantallen, en derhalve op de inkomsten, kan hebben. De door de verzoekende partij neergelegde vergelijking van de bezoekersaantallen sinds de bestreden beslissing met dezelfde periode in 2025 lijkt dit te bevestigen.

Gelet op die door de verzoekende partij neergelegde stukken wordt de verwerende partij niet bijgevallen in het standpunt dat de reputatieschade een loutere assumptie is. Het argument dat er geen causaal verband is tussen de reputatieschade en de bestreden beslissing en dat die reputatieschade zou voortvloeien uit negatieve reviews op Google is voorts weinig ernstig, daar uit de neergelegde persberichten duidelijk blijkt dat die uitgebreide, negatieve media-aandacht een gevolg is van een mededeling door de bevoegde minister over de bestreden beslissing.

21. De verzoekende partij biedt voorts een inzicht in haar financiële situatie en staaft met de nodige stukken dat de gevolgen van de bestreden beslissing haar financiële leefbaarheid in het gedrang brengen. Zij wijst in dat verband op het gecombineerd effect van een daling van de inkomsten door een daling van de attractiviteit van de dierentuin en dus van de bezoekersaantallen, van het gegeven dat het laagseizoen – dat telkenjare moet worden overbrugd met een seizoenskrediet – nog maar pas is begonnen en van de substantiële uitgaven waartoe de bestreden beslissing tegen 15 november 2026 noopt.

Het standpunt van de verwerende partij dat het financieel nadeel niet voortvloeit uit de bestreden beslissing, maar uit het gedrag van de verzoekende partij zelf, wordt niet bijgevallen. Het argument dat de financiële moeilijkheden reeds dateren van voor de bestreden beslissing en structureel van aard zijn, gaat voorbij aan het gegeven dat de jaarlijks weerkerende uitdaging om het laagseizoen financieel te overbruggen – iets waar de verzoekende partij wel telkenmale in blijkt te zijn geslaagd – thans in belangrijke mate wordt versterkt door dalende inkomsten en sterk stijgende uitgaven op zeer korte termijn, die beide een rechtstreeks gevolg zijn van de bestreden beslissing. Het argument dat de financiële projectie door de accountant speculatief is, doet evenmin anders oordelen. Het loutere gegeven dat die steunt op beperkte gegevens over bezoekersaantallen sinds de bestreden beslissing, doen geen afbreuk aan de geloofwaardigheid ervan, te meer de trend van dalende bezoekersaantallen zich ook na het indienen van het verzoekschrift tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid voortzet. In de mate dat de verwerende partij opmerkt dat de prognose geen rekening houdt met kostenbesparende maatregelen die van een redelijk handelende uitbater in een dergelijke context kunnen worden verwacht, verduidelijkt de verwerende partij niet welke maatregelen zij in deze concrete context daarmee voor ogen heeft, laat staan hoe die maatregelen de zware financiële gevolgen van de bestreden beslissing zouden kunnen counteren. In de mate dat de verwerende partij aanvoert dat zowel de intrekking als de schorsing van de erkenning voor de dierenverblijven kunnen worden verholpen door respectievelijk een nieuwe erkenning te bekomen en de vastgestelde problemen op een duurzame en structurele wijze te remediëren, maakt zij niet aannemelijk dat dit een realistische oplossing is voor de zware (financiële) gevolgen van de bestreden beslissing die zich op zeer korte termijn aandienen.

22. In de mate dat de verwerende partij nog verwijst naar de verplichting voor de verzoekende partij om proactief te reageren en haar bezoekers te informeren over de juiste impact van de bestreden beslissing, ziet de Raad van State niet in hoe dit een afbreuk doet aan de uiterst dringende noodzakelijkheid, zoals door de verzoekende partij uiteengezet en gestaafd.

23. Er is voldaan aan de voorwaarde van de uiterst dringende noodzakelijkheid.

IX. Ernst van het eerste en het tweede middel

A. Eerste middel

Standpunt van de partijen

24. De verzoekende partij voert in het verzoekschrift in het eerste middel de schending aan van artikel 7 van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2018, artikel 64, § 4, van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn van 17 mei 2024, artikel 6 van het Europees Verdrag 'tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden', ondertekend te Rome op 4 november 1950 (hierna: het EVRM), de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 'betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen (hierna: de wet van 29 juli 1991), de materiëlemotiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, de hoorplicht en het fair play-beginsel.

Zij vat het eerste middel als volgt samen:

> "Het eerste middel is genomen uit de schending van artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018 betreffende de erkenning van dierentuinen, artikel 64, § 4 van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn, artikel 6 EVRM, de artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen, de materiëlemotiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, de hoorplicht en het fair play-beginsel als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.
> Artikel 7 Erkenningsbesluit laat een schorsing of intrekking alleen toe wanneer een dierentuin op het ogenblik van de beslissing niet langer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden. De verwerende partij moest dus aantonen dat de betrokken verblijven op 12 oktober 2026 niet in orde waren. Dat heeft zij niet gedaan. Zij steunt op een controle van 1 april 2025, achttien maanden vóór de beslissing, en voerde sindsdien geen enkel onderzoek ter plaatse meer uit, hoewel de verzoekende partij daar uitdrukkelijk om had gevraagd.
> Daarbij is het evident aan de verwerende partij om te bewijzen dat Pakawi Park nog een actuele tekortkoming heeft begaan, waar ze echter niet in slaagt. Dat volgt al uit artikel 7 Erkenningsbesluit zelf en uit de beginselen van behoorlijk bestuur, ongeacht de al dan niet strafrechtelijke kwalificatie van de maatregelen in de

bestreden beslissing. Het geldt des te meer nu de maatregel een strafrechtelijk karakter heeft en het vermoeden van onschuld dus geldt. Het proces-verbaal van de controle werd bovendien niet tijdig aan de uitbater toegezonden en heeft daardoor geen bijzondere bewijswaarde meer. De bewijslast van de vermeende inbreuken die de schorsingen en intrekkingen van de erkenningen in voorkomend geval zouden kunnen schragen lag dus volledig bij de verwerende partij.
Toch verwerpt de beslissing op opvallend veel punten de verklaringen die de verzoekende partij heeft afgelegd alsook meerdere herstellingen die de verzoekende partij had gemeld, zonder meer als zijnde 'niet gestaafd door objectieve en controleerbare gegevens'. Om i.h.b. de verklaringen van de verzoekende partij te verwerpen, neemt de verwerende partij er genoegen mee te poneren dat die niet geloofwaardig zouden zijn, en dit louter met verwijzing naar (vermeende) feiten in het verleden voor andere diersoorten. De verwerende partij heeft zodoende nagelaten feiten, die eenvoudig te verifiëren, zijn, daadwerkelijk zelf te verifiëren met een administratieve controle of een controle ter plaatse, teneinde zelf vast te stellen en te bewijzen dat aan een erkenningsnorm niet langer werd voldaan.
De rapportering van de verzoekende partij na 12 juni 2026 wordt volledig genegeerd, ook die van 7 oktober 2026, nog vijf dagen vóór de beslissing. Ten slotte verwijt de beslissing de verzoekende partij dat niet alle inbreuken binnen het jaar zijn opgelost, terwijl die termijn op 12 oktober 2026 nog niet was verstreken, aangezien hij pas eind november zou verstrijken.
De beslissing steunt zo op verouderde en deels feitelijk achterhaalde gegevens. Ze werd genomen zonder zorgvuldige feitengaring en met miskenning van het vermoeden van onschuld, van de materiële motiveringsplicht en van de bewijslast die op de verwerende partij zelf rust. Ze schendt alle in het middel ingeroepen bepalingen en beginselen."

25. De verwerende partij vat haar verweer ten aanzien van het eerste middel in de nota met opmerkingen als volgt samen:

"Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van dit middel, aangezien de aangevoerde grief niet zonder nader onderzoek en dus niet prima facie tot de vaststelling van een onwettigheid kan leiden.
Ten gronde dient samengevat vastgesteld te worden dat verzoekende partij ten onrechte de procedure tot intrekking en schorsing van bepaalde erkenningen beschouwt als een sanctieprocedure, terwijl het in werkelijkheid gaat om een procedure die strekt tot bescherming van het dierenwelzijn en de veiligheid. De erkenning om dieren te houden en tentoon te stellen is geen onvoorwaardelijk verworven recht, maar blijft afhankelijk van de voortdurende naleving van de geldende erkenningsvoorwaarden. Er is dan ook zeker en vast geen sprake van een (al dan niet strafrechtelijk) bestraffend karakter.
De bestreden beslissing steunt daarbij ook niet louter op vaststellingen van 1 april 2025, maar op een meerjarig patroon van herhaalde inbreuken, niet-uitgevoerde maatregelen en structurele tekortkomingen die ondanks eerdere begeleiding bleven bestaan en waarbij tevens rekening gehouden werd met de informatie die werd aangeleverd. De aangeleverde gegevens na de controle van 1 april 2025 boden onvoldoende objectieve en controleerbare garanties dat de tekortkomingen waren opgelost of binnen de gestelde hersteltermijnen duurzaam zouden worden opgelost."

Beoordeling

Exceptie van niet-ontvankelijkheid van het middel

26. De verwerende partij werpt op dat het eerste middel niet ontvankelijk is, omdat het zich niet leent tot een *prima facie* beoordeling.

27. De Raad van State verwijst naar wat hiervoor werd uiteengezet in antwoord op de exceptie van niet-ontvankelijkheid van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid (zie *supra*, nr. 11). Om dezelfde redenen faalt ook deze exceptie.

De exceptie van niet-ontvankelijkheid van het eerste middel wordt verworpen.

Ten gronde

28. Artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering van 8 juni 2018, zoals van toepassing ten tijde van het nemen van de bestreden beslissing, luidt:

> "De minister kan, op ieder ogenblik, de erkenning van een dierentuin intrekken, overeenkomstig artikel 5, § 4, tweede lid, van de wet van 14 augustus 1986, of schorsen als die niet langer voldoet aan de voorwaarden, vermeld in hoofdstuk 4, en in de ministeriële besluiten ter uitvoering daarvan.
> De schorsing of intrekking kan betrekking hebben op de hele dierentuin of een gedeelte ervan.
> De lijst van geschorste en ingetrokken erkenningen wordt bekendgemaakt op de website van de dienst met de naam en het adres van de inrichting. Deze vermelding wordt verwijderd van zodra de schorsing is beëindigd of een nieuwe erkenning werd afgeleverd."

29. De artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 verplichten het bestuur in de akte de juridische en feitelijke overwegingen op te nemen die aan de beslissing ten grondslag liggen, en dat op "afdoende" wijze. Het afdoend karakter van de motivering betekent dat de motivering pertinent moet zijn, dit wil

zeggen dat ze duidelijk met de beslissing te maken moet hebben, en dat ze draagkrachtig moet zijn, dit wil zeggen dat de aangehaalde redenen moeten volstaan om de beslissing te dragen.

De belangrijkste bestaansreden van de motiveringsplicht, zoals die wordt opgelegd door de voormelde wet van 29 juli 1991, bestaat erin dat de betrokkene in de hem aanbelangende beslissing zelf de motieven moet kunnen aantreffen op grond waarvan ze werd genomen, opdat de betrokkene met kennis van zaken zou kunnen uitmaken of het aangewezen is de beslissing met een annulatieberoep te bestrijden.

Bij het onderzoek naar het afdoende karakter van de formelemotiveringsplicht moet voorts worden rekening gehouden met het geheel van de formele motivering en niet met een of meerdere onderdelen van de motivering op zich. De motivering in haar geheel moet immers afdoende zijn.

30. De materiëlemotiveringsplicht houdt in dat iedere bestuurshandeling moet steunen op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren is bewezen en die in rechte ter verantwoording van die handeling in aanmerking kunnen worden genomen. Bij de beoordeling van de naleving van de materiëlemotiveringsplicht is de Raad van State niet bevoegd om zijn oordeel omtrent de feiten in de plaats te stellen van het oordeel van het bestuur. Hij is enkel bevoegd om desgevraagd na te gaan of het bestuur is uitgegaan van de juiste feitelijke gegevens, of het die correct heeft beoordeeld en of het op grond daarvan binnen de perken van de redelijkheid tot zijn besluit is kunnen komen. Voorts mag enkel met de formeel uitgedrukte motieven rekening worden gehouden.

Aan een overheidsonderzoek kleeft het vermoeden van wettigheid. Om de onwettigheid van de motieven van de beslissing van het bestuur aan te tonen, mag een verzoeker niet volstaan met het louter ontkennen of in vraag stellen van de feitelijke elementen waarop de beoordeling door het bestuur berust. Het is zaak van verzoeker om aanwijzingen te verschaffen die het vermoeden

wettigen of aantonen dat de door het bestuur in aanmerking genomen gegevens niet juist zijn.

31. Krachtens het zorgvuldigheidsbeginsel moet elk bestuur zich gedragen zoals een voorzichtig en redelijk handelend bestuur, geplaatst in dezelfde omstandigheden. Het zorgvuldigheidsbeginsel houdt onder meer in dat het bestuur zijn beslissing op zorgvuldige wijze moet voorbereiden. Dit impliceert dat de beslissing dient te steunen op werkelijk bestaande en concrete feiten, die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. Het bestuur is onder meer verplicht om zorgvuldig te werk te gaan bij de voorbereiding van de beslissing en de feitelijke en juridische aspecten van het dossier deugdelijk te onderzoeken, zodat het met kennis van zaken kan beslissen.

32. In het eerste middel voert de verzoekende partij onder meer aan dat de verwerende partij moet aantonen dat op datum van de bestreden beslissing de verzoekende partij niet voldeed aan de erkenningsvoorwaarden. Volgens de verzoekende partij doet de verwerende partij dat niet, daar zij steunt op een controle van 1 april 2025 en sindsdien niet meer ter plaatse kwam, alsook omdat de verklaringen afgelegd door de verzoekende partij en de herstellingen door haar aangebracht zonder meer worden verworpen als zijnde "niet gestaafd door objectieve en controleerbare gegevens" en als niet geloofwaardig. De verwerende partij van haar kant meent dat zij mag steunen op de vaststellingen van 1 april 2025, alsook de daaraan voorafgaande vaststellingen, en dat van de na 1 april 2025 aangeleverde gegevens en beweerde remediëringen geen objectief en controleerbaar bewijs voorligt. Aldus rijst de vraag welke partij van welke feitelijke gegevens het bewijs moet leveren.

33. De verwerende partij omschrijft de bevoegdheid waarvan de bestreden beslissing een toepassing is als een toezichthoudende bevoegdheid om na te gaan of nog aan de erkenningsvoorwaarden is voldaan. Blijkt dat dit niet het geval is, dan kan zij de erkenning geheel of gedeeltelijk schorsen of intrekken. Deze schorsing of intrekking wordt beëindigd door de opheffing van de schorsing

of het afleveren van een nieuwe erkenning. De te dezen uitgeoefende bevoegdheid dient zich aldus *prima facie* aan als een vorm van probleemverhelpend bestuurlijk handhaven. Hieruit volgt dat de bewijslast – te dezen van het gegeven dat de verzoekende partij niet langer voldoet aan de erkenningsvoorwaarden – op de verwerende partij rust.

Het vermoeden van wettigheid waarmee een bestuurlijke rechtshandeling is bekleed, impliceert dat op de verzoekende partij de aanvoerings- en onderbouwingslast rust dat de door het bestuur in aanmerking genomen gegevens niet juist zijn. Het vermoeden van wettigheid betekent evenwel niet dat de bewijslast die op het bestuur rust, wordt omgekeerd. De verzoekende partij komt te dezen aan de op haar rustende aanvoerings- en onderbouwingslast tegemoet door de in het tweede middel per dierenverblijf opgenomen uiteenzetting waarom de formele motivering van de bestreden beslissing naar haar oordeel faalt en de stukken waarnaar in die uiteenzetting wordt verwezen.

34. Uit wat voorafgaat, volgt dat het de verwerende partij toekomt om het bewijs te leveren van de feitelijke gegevens die aan de bestreden beslissing ten grondslag liggen.

35. Te dezen blijkt uit de bestreden beslissing dat die steunt op de vaststellingen gedaan op 1 april 2025 en de daaraan voorafgaande vaststellingen. De bestreden beslissing verwijst voorts naar tal van documenten die door de verzoekende partij werden bezorgd en die "grondig onderzocht" werden. Vervolgens gaat de bestreden beslissing in op de dierenverblijven waarvan de erkenning wordt geschorst of ingetrokken. De bestreden beslissing vertrekt van de in het verleden – ten laatste op 1 april 2025 – gedane vaststellingen, geeft vervolgens het door de verzoekende partij geformuleerde standpunt of de bezorgde reactie, informatie en/of stukken weer, om daaruit te besluiten dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden. Uit die individuele beoordelingen per dierenverblijf blijkt dat de beoordeling dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden, zeer vaak voortvloeit uit de

overweging dat de verzoekende partij datgene wat zij aanvoert niet staaft met objectieve en controleerbare gegevens, dat zij ongeloofwaardig is gelet op herhaalde vaststellingen uit het verleden, dat zij geen garantie biedt op een tijdige, structurele of duurzame oplossing, dat zij geen controleerbare informatie bezorgt, alsook, dat bepaalde zaken onduidelijk blijven. In de "algemene beoordeling en overwegingen" waarmee de bestreden beslissing afsluit, wordt nogmaals vermeld dat "geen objectieve en controleerbare gegevens [werden] voorgelegd waaruit blijkt dat deze tekortkomingen intussen volledig en duurzaam werden verholpen, zodat niet kan worden vastgesteld dat op het moment van deze beslissing aan de erkenningsvoorwaarden wordt voldaan", alsook dat de tijdens de hoorzitting aangehaalde inspanningen, investeringen en toekomstplannen geen afbreuk doen aan de eerder in de bestreden beslissing gedane vaststellingen "aangezien zij niet aantonen dat de actuele situatie reeds conform is met de erkenningsvoorwaarden".

Uit het geheel van deze overwegingen in de bestreden beslissing blijkt *prima facie* dat de verwerende partij de op haar rustende bewijslast van de feitelijke gegevens die aan de schorsing en intrekking van de vermelde dierenverblijven ten grondslag liggen, omkeert. De verwerende partij gaat er ten onrechte van uit dat zij kan volstaan met vaststellingen uit het (verre) verleden en dat het bewijs dat die vaststellingen niet langer actueel zijn, aan de verzoekende partij toekomt. Alzo faalt de verwerende partij *prima facie* in de op haar rustende bewijslast en toont zij *prima facie* niet aan dat de bestreden beslissing steunt op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren is bewezen en die in rechte ter verantwoording van de bestreden beslissing in aanmerking kunnen worden genomen, zodat zij in die mate de materiëlemotiveringsplicht schendt.

36. Voorts stelt de Raad van State *prima facie* vast dat de hiervoor beschreven werkwijze van de verwerende partij niet getuigt van de vereiste zorgvuldigheid bij de feitenvinding.

De verwerende partij betwist niet dat zij zich hoofdzakelijk steunt op de vaststelingen gedaan op 1 april 2025, alsook op oudere vaststellingen,

en dat zij sinds 1 april 2025 geen enkele vorm van controle ter plaatse meer uitoefende. Zij betwist evenmin dat de verzoekende partij sinds de vaststellingen van 1 april 2025 tot kort voor het nemen van de bestreden beslissing op omstandige wijze en op diverse tijdstippen informatie en documenten heeft aangereikt om aan te tonen dat welbepaalde vastgestelde problemen werden verholpen (zie *supra*, nrs. 3.5 en 3.10). Indien de verwerende partij bij de beoordeling van de door de verzoekende partij aangeleverde gegevens van oordeel is dat die niet voldoende duidelijk of geloofwaardig zijn, niet meetbaar of controleerbaar zijn, slechts een momentopname zouden kunnen zijn in plaats van een duurzame oplossing, dan komt het de verwerende partij toe, op grond van de plicht tot zorgvuldige feitenvinding, om zich ter plaatse te vergewissen van het feit of de door haar in het verleden gedane vaststellingen nog actueel zijn en derhalve, of zij een voldoende feitelijke grondslag kunnen verlenen aan de bestreden beslissing. Dit geldt te dezen des te meer, daar de vaststellingen waarop de bestreden beslissing steunt meer dan anderhalf jaar oud zijn en de verzoekende partij op omstandig gedocumenteerde wijze de verwerende partij ervan heeft trachten te overtuigen dat zij sindsdien niet heeft stilgezeten om de vastgestelde problemen te verhelpen. In die mate schendt de bestreden beslissing *prima facie* het zorgvuldigheidsbeginsel.

37. De verwerende partij wordt bijgevallen dat het haar toekomt om te beoordelen of de dierenverblijven nog langer voldoen aan de voorwaarden bedoeld in artikel 7 van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2018. Dit doet evenwel geen afbreuk aan de hiervoor *prima facie* gedane vaststellingen dat zij, te dezen, faalt in de op haar rustende bewijslast en dat de bestreden beslissing is tot stand gekomen met miskenning van de materiëlemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel.

38. In de mate dat de verwerende partij erop wijst dat de bestreden beslissing niet enkel steunt op de vaststellingen gedaan op 1 april 2025, maar ook op de voorgeschiedenis van jarenlange opvolging, waarbij herhaaldelijk zou zijn vastgesteld dat bepaalde tekortkomingen bleven bestaan, terugkeerden of ondanks aangegane engagementen onvoldoende duurzaam werden verholpen, merkt de

Raad van State *prima facie* op dat dit evenmin afbreuk doet aan de op de verwerende partij rustende bewijslast, de materiëlemotiveringsplicht en de zorgvuldigheidsplicht bij de feitenvinding. De problematische voorgeschiedenis waarnaar de verwerende partij verwijst, belet niet dat de bestreden beslissing moet steunen op actuele feitelijke gegevens die met de vereiste zorgvuldigheid zijn vastgesteld.

39. Voorts voert de verwerende partij aan dat het standpunt van de verzoekende partij dat de verwerende partij tussen 1 april 2025 en de bestreden beslissing een nieuwe controle moest doen, geen steun vindt in het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2018. Het gegeven dat voormeld besluit niet uitdrukkelijk voorziet in een verplichting tot hercontrole, belet evenwel niet dat de verwerende partij – naargelang de concrete omstandigheden van de zaak – daartoe toch verplicht kan zijn op grond van het zorgvuldigheidsbeginsel of om te voldoen aan de op haar rustende bewijslast. Hiervoor is *prima facie* vastgesteld dat dit te dezen het geval is.

40. Tot slot is de verwerende partij van mening dat de verzoekende partij zou eisen dat de Raad van State zelf nagaat of de feitelijke gegevens wel volstaan om tot de bestreden beslissing te komen, maar dat de verzoekende partij daarmee de grenzen van de wettigheidstoetsing overschrijdt, omdat de Raad van State zich niet in de plaats kan stellen van de verwerende partij om te beoordelen welke bewijswaarde moet worden gehecht aan de door de verzoekende partij aangeleverde foto's, verklaringen, controlelijsten, actieplannen en andere documenten.

Dit argument wordt niet bijgevallen. De verwerende partij gaat met deze redenering eraan voorbij dat de Raad van State in het kader van zijn wettigheidscontrole wel degelijk kan – en desgevraagd moet – nagaan of de bestreden beslissing berust op feitelijke gegevens die deze beslissing in rechte en in feite kunnen schragen en die met de vereiste zorgvuldigheid zijn vastgesteld. De voormelde wettigheidscontrole betekent voorts niet dat de Raad van State in de

plaats van het bestuur oordeelt of hij op basis van de voorliggende stukken tot dezelfde beslissing zou komen.

41. Het eerste middel is in de aangegeven mate ernstig.

Gelet op de aard van de *prima facie* vastgestelde onwettigheden rechtvaardigt dit de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing als geheel.

B. Tweede middel

Standpunt van de partijen

42. De verzoekende partij voert in het verzoekschrift in het tweede middel de schending aan van artikel 10 van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn van 17 mei 2024, de artikelen 7, 9 en 11 van het besluit van de Vlaamse regering van 8 juni 2018, "de bijlagen bij het MB Zoogdieren", artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991, de materiëlemotiveringsplicht, de hoorplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Zij vat het tweede middel als volgt samen:

> "Het tweede middel is genomen uit de schending van artikel 10 van de Vlaamse Codex Dierenwelzijn, artikel 7, 9 en 11 van het Erkenningsbesluit, de bijlagen bij het MB Zoogdieren, artikelen 2 en 3 van de wet van 29 juli 1991 betreffende de uitdrukkelijke motivering van bestuurshandelingen, de materiëlemotiveringsplicht, de hoorplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.
> De bestreden beslissing houdt voor zestien verblijven een schorsing of intrekking van de erkenning in. Voor geen enkel van de zestien verblijven bevat deze beslissing evenwel motieven die op zorgvuldige feitenvinding steunen, die adequaat zijn om tot een actuele inbreuk op een erkenningsvoorwaarde te kunnen besluiten en om de opgelegde, zeer ingrijpende sancties verantwoorden.
> Bovendien legt de beslissing nergens uit waarom de erkenning voor vijf verblijven wordt geschorst, terwijl ze voor elf andere verblijven wordt ingetrokken.
> Ten slotte bevestigt de motivering in de 'algemene beoordeling en overwegingen' dat schendingen van het vermoeden van onschuld en de materiëlemotiveringsplicht aan de basis liggen aan de integrale beslissing. De verwerende partij keert immers steeds de bewijslast om: zij meent uit informatie die de verzoekende heeft aangeleverd, te moeten afleiden dat daarmee niet is aangetoond dat géén inbreuk

werd begaan, en zij besluit daaruit vervolgens dat er wel degelijk een inbreuk op de erkenningsvoorwaarde zou zijn begaan."

43. De verwerende partij vat haar verweer ten aanzien van het tweede middel in de nota met opmerkingen als volgt samen:

"77. Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van dit middel, aangezien de aangevoerde grief niet zonder nader onderzoek en dus niet prima facie tot de vaststelling van een onwettigheid kan leiden.
78. Ten gronde dient samengevat vastgesteld te worden dat verzoekende partij opnieuw uitgaat van een onjuist uitgangspunt door de procedure te benaderen als strafrechtelijk.
In ieder geval toont verwerende partij aan dat de motivering per verblijf steunt op concrete vaststellingen, de voorgeschiedenis van het dossier, de aard en ernst van de tekortkomingen en de beoordeling van de door verzoekende partij voorgestelde oplossingen. De kritiek van verzoekende partij betreft in werkelijkheid grotendeels de opportuniteits- en deskundigheidsbeoordeling van die elementen, terwijl het niet aan de Raad van State toekomt zich in de plaats van verwerende partij te stellen en zelf te oordelen over de geschiktheid van verblijven, veiligheidsvoorzieningen, verrijking, temperatuurregeling of de betrouwbaarheid van voorgestelde remediëringen.
Verder is de keuze tussen schorsing en intrekking niet willekeurig of ongemotiveerd. Voor elk betrokken verblijf wordt afzonderlijk gemotiveerd welke tekortkomingen werden vastgesteld, waarom de aangeleverde oplossingen ontoereikend werden geacht en waarom onvoldoende vertrouwen bestond in een duurzame naleving van de erkenningsvoorwaarden. Het onderscheid tussen schorsing en intrekking vloeit voort uit de concrete beoordeling van elk individueel verblijf en niet uit een abstracte vergelijking tussen de verschillende verblijven."

Beoordeling

Exceptie van niet-ontvankelijkheid van het middel

44. De verwerende partij werpt op dat het tweede middel niet ontvankelijk is, omdat het zich niet leent tot een *prima facie* beoordeling.

45. De Raad van State verwijst naar wat hiervoor werd uiteengezet in antwoord op de exceptie van niet-ontvankelijkheid van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid (zie *supra*, nr. 11). Om dezelfde redenen faalt ook deze exceptie.

De exceptie van niet-ontvankelijkheid van het tweede middel wordt verworpen.

Ten gronde

46. In het tweede middel voert de verzoekende partij onder meer aan dat de formele motivering in de bestreden beslissing voor elk van de zestien dierenverblijven niet steunt op een zorgvuldige feitenvinding en niet volstaat om te besluiten tot een actuele inbreuk op een erkenningsvoorwaarde. In wezen voert de verzoekende partij hiermee aan dat de bestreden beslissing niet steunt op motieven waarvan het feitelijk bestaan naar behoren is bewezen en die op een zorgvuldige wijze zijn vastgesteld, alsook dat de formeel weergegeven motieven niet draagkrachtig noch actueel zijn.

47. De draagwijdte van de formelemotiveringsplicht, de materiëlemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel werd hiervoor uiteengezet. Er wordt naar verwezen (zie *supra*, nrs. 29-31).

De hierna volgende beoordeling gebeurt in het licht van wat bij het onderzoek van het eerste middel *prima facie* is vastgesteld wat de bewijslast betreft. In de mate dat de verwerende partij aanvoert dat de bewijslast dat er geen sprake meer is van inbreuken op de verzoekende partij rust en dat de Raad van State niet zou mogen nagaan of de bestreden beslissing per dierenverblijf wel op juiste en zorgvuldig vastgestelde feitelijke gegevens berust, wordt verwezen naar de weerlegging van die argumentatie bij de beoordeling van het eerste middel, waaruit blijkt dat dit verweer faalt (zie *supra*, nrs. 33-35 en 40).

48. Niettegenstaande de formele motivering van de bestreden beslissing besluit met algemene overwegingen, bevat zij per dierenverblijf ook een individuele formele motivering, zodat het voor het onderzoek van het middel past eerst de formele motivering per dierenverblijf te toetsen aan de geschonden geachte rechtsregels en beginselen van behoorlijk bestuur.

49. Wat de tijger Tara betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 en 2 oktober 2024 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "Uw verklaring dat de tijger niet frequent uitsluitend binnen wordt gehouden, wordt niet gestaafd door objectieve en controleerbare gegevens. Bovendien werd in het verleden voor verschillende diersoorten herhaaldelijk vastgesteld dat zij gedurende langere tijd werden binnengehouden en geen vrije toegang hadden toe zowel het binnen- als buitenverblijf, ondanks opgelegde maatregelen om deze permanente toegang te voorzien. Deze herhaaldelijke vaststellingen ondermijnen de geloofwaardigheid van uw verklaring dat dit voor tijger Tara niet het geval zou zijn. Het plaatsen van een verbodsbord vormt geen structurele oplossing voor een veiligheidsinbreuk.
> Het ontbreken van substraat is niet verenigbaar met de verplichting om huisvesting te voorzien die beantwoordt aan de ethologische en fysiologische behoeften van de soort."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 28 november 2025 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij de noodzakelijke maatregelen heeft genomen en dat voortaan alle dieren permanent vrije toegang tot zowel het binnen- als buitenverblijf hebben, behoudens wanneer het verblijf wordt gereinigd of technisch onderhoud wordt uitgevoerd, alsook wanneer uit veiligheidsoverwegingen sommige dieren bij extreme weersomstandigheden enkel toegang tot hun binnenverblijf krijgen. Indien de verwerende partij van oordeel is, dat die gegevens niet objectief en controleerbaar werden gestaafd, stond het de verwerende partij vrij om dit zelf ter plaatse te controleren. Uit het administratief dossier blijkt niet dat dit is gebeurd. De loutere verwijzing naar "herhaaldelijke vaststellingen" – die bij gebrek aan controles na 1 april 2025 noodzakelijkerwijze dateren van daarvoor – om daaruit te besluiten dat de verzoekende partij niet geloofwaardig zou zijn, kan de bestreden beslissing niet dragen, want komt in wezen neer op de loutere ontkenning van de door de verzoekende partij aangebrachte gegevens zonder enig – laat staan zorgvuldig – feitenonderzoek.

Uit het administratief dossier blijkt voorts dat de verzoekende partij op 26 februari 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld (met foto) dat het poortje werd verhoogd, dat de dierenverzorgers drie toegangen hebben naar tijger Tara en dat het personeel weet dat het 'onveilige gangetje' niet mag worden gebruikt en signalisatieborden 'verboden toegang' werden aangebracht. Ook blijkt uit het dossier dat de onveilig bevonden doorgang niet voor het publiek toegankelijk is. De bestreden beslissing beperkt zich tot het motief dat dit geen structurele oplossing is. Waarom dit zo is, blijkt niet uit de bestreden beslissing, noch betrekt zij bij die beoordeling de door de verzoekende partij aangebrachte actuele gegevens.

Wat het ontbreken van substraat betreft, blijkt uit het administratief dossier dat de verzoekende partij op 26 februari 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat er wel voldoende substraat is volgens de nieuwe wetgeving en dat het verplichte percentage over de volledige oppervlakte van het (totale) verblijf moet worden bekeken. Uit de bestreden beslissing blijkt niet dat dit bij de beoordeling werd betrokken, noch op basis van welke actuele feitelijke gegevens toch wordt besloten tot het ontbreken van substraat.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

50. Wat de cheeta betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft

ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "Uw verklaringen worden niet gestaafd door objectieve gegevens. Bovendien werd voor ander diersoorten vastgesteld dat dieren gedurende langere tijd worden opgesloten in het binnenverblijf, zodat het weinig geloofwaardig is dat dit voor dit dier niet zou gelden. De verwijzing naar de aangehaalde praktijknorm is niet relevant nu de meest recente EAZA-norm (Standards for the Accommodation and Care of Animals in Zoos and Aquaria, 2019) stelt dat fysiek contact met gevaarlijke diersoorten moet worden uitgesloten. Dit is bij dit verblijf niet het geval en u stelde ook geen oplossing voor."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 28 november 2025 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij de noodzakelijke maatregelen heeft genomen en dat voortaan alle dieren permanent vrije toegang tot zowel het binnen- als buitenverblijf hebben, behoudens wanneer het verblijf wordt gereinigd of technisch onderhoud wordt uitgevoerd, alsook wanneer uit veiligheidsoverwegingen sommige dieren bij extreme weersomstandigheden enkel toegang tot hun binnenverblijf krijgen. Ook voor de cheeta werd dit bevestigd. Indien de verwerende partij van oordeel is, dat die gegevens niet objectief werden gestaafd, stond het de verwerende partij vrij om dit zelf ter plaatse te controleren. Uit het administratief dossier blijkt niet dat dit is gebeurd. De loutere vermelding dat voor andere diersoorten werd vastgesteld dat de dieren gedurende lange tijd werden opgesloten in het binnenverblijf – vaststellingen die bij gebrek aan controles na 1 april 2025 noodzakelijkerwijze dateren van daarvoor – om daaruit te besluiten dat de verzoekende partij weinig geloofwaardig zou zijn, kan de bestreden beslissing niet dragen, want komt in wezen neer op de loutere ontkenning van de door de verzoekende partij aangebrachte gegevens zonder enig – laat staan zorgvuldig – feitenonderzoek.

Uit het administratief dossier blijkt voorts dat de verzoekende partij op 26 februari 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat de afstand voldoende is en voldoet aan de standaardhoogte van alle omheiningen, dat de balustrade een hoogte van 1m20 en een afstand tot de effectieve omheining van het

verblijf van 1m80 heeft en dat deze afmetingen ruim voldoen aan de veilige standaard binnen de dierentuinwereld. Voorts werd aangegeven dat aan de linkerzijkant nadarhekken zijn geplaatst met een hoogte van 1m12 en een afstand tot de effectieve omheining van 1m50 en dat dit eveneens voldoet aan de veilige standaard binnen de dierentuinwereld. Uit het dossier blijkt dat in maart 2026 een nieuwe afstandsbarrière werd geplaatst met een hoogte van 130 cm op 165 cm van het primaire hek. De bestreden beslissing beperkt zich tot het motief dat contact met gevaarlijke diersoorten moet worden uitgesloten, dat dit niet het geval is en geen oplossing wordt voorgesteld. Waarom dit ondanks de door de verzoekende partij aangeleverde gegevens zo is, blijkt niet uit de bestreden beslissing, noch betrekt zij bij die beoordeling de door de verzoekende partij aangebrachte actuele gegevens.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

51. Wat de wandelvolière betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "Deze elementen leveren geen bewijs dat de vastgestelde veiligheidsinbreuk met betrekking tot het net structureel en duurzaam werd verholpen. Het spreekt ook voor zich dat het afsluiten van de doorloopvolière voor het publiek geen enkele impact heeft op dit vastgestelde probleem."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 11 februari 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat de gaten in het net werden hersteld. De bestreden beslissing beperkt zich tot het motief dat het probleem met het net niet structureel en duurzaam werd verholpen. Waarom dit ondanks de door de verzoekende partij aangeleverde gegevens zo is, blijkt niet uit de bestreden beslissing, noch betrekt zij bij die beoordeling de door de verzoekende partij aangebrachte actuele gegevens. Uit de vermelding dat het afsluiten van de wandelvolière wegens vogelgriep het probleem niet oplost, blijkt voorts dat de verwerende partij er nog steeds vanuit gaat dat de gaten in de netten niet zijn hersteld, terwijl de verzoekende partij aantoont dat dit inmiddels wel het geval is.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

52. Wat de palmgier betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens overweegt de bestreden beslissing dat geen bewijs van structurele aanpassing werd bezorgd, waaruit wordt besloten dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden.

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij de verdeelstekker waarover een opmerking werd gemaakt extra had afgeschermd (met foto). Tevens werd gemeld dat het gat in de wand tussen de palmgier en de steppearend werd gedicht en dat de steppearend sinds maart 2026 niet meer in de dierentuin aanwezig is. De bestreden beslissing beperkt zich tot het motief dat geen bewijs van een structurele aanpassing voorligt. Waarom dit ondanks de door de verzoekende partij aangeleverde gegevens zo is, blijkt niet uit de bestreden beslissing, noch betrekt zij bij die beoordeling de door de verzoekende partij aangebrachte actuele gegevens.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

53. Wat de witlipbamboeadder betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "Een simpele verklaring dat een probleem werd opgelost, zonder verduidelijking hoe, volstaat niet om te besluiten dat er voldoende garanties zijn op dat de vastgestelde inbreuken grondig en duurzaam werden aangepakt. De aangeleverde gegevens zijn onvoldoende controleerbaar en tonen geen duurzame oplossing aan. Het afdekken met tape van een barst in glas is geen duurzame oplossing voor het veiligheidsprobleem, zowel voor mens als voor dier. Onder meer gelet op de classificatie van de soort als 'highest medical importance' blijft het veiligheidsrisico aanzienlijk.
> Het ingediende fotomateriaal geeft geen uitsluitsel dat effectieve en geschikte schuilplaatsen voor deze soort aanwezig zijn."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat: i) het ventilatierooster niet was afgeplakt maar wel voorzien van fijnmazig gaas opdat ontsnappingspunten worden voorkomen, zodat er dus wel voldoende ventilatie is en geen schimmel aanwezig is, ii) dat een slot, een waarschuwingsbord en veiligheidsprotocol voor een gifslang, alsook een naambord werden aangebracht, iii) de barst in het glas van het verblijf van de witlipbamboeadder wed hersteld respectievelijk afgeplakt aan beide zijden, iv) de losse elektriciteitsdraad al was

weggewerkt, v) er schuilplaatsen werden bijgeplaatst, vi) in elk verblijf een digitale thermometer/hydrometer werd voorzien, vii) in beide verblijven er vloerverwarming aanwezig is en in het tweede verblijf ook bijkomend een keramische warmtelamp aanwezig is, viii) een sterke horizontale tak is geplaatst, ix) het een koppel betreft, maar beide dieren apart worden gehouden, x) de juistheid van het dierenbordje werd gecontroleerd, en xi) in elk verblijf een drinkschaal aanwezig is. Daarbij werd een reeks foto's gevoegd. De bestreden beslissing beperkt zich tot het motief dat "een simpele verklaring" niet volstaat en dat de aangeleverde gegevens onvoldoende controleerbaar en duurzaam zijn, alsook dat het fotomateriaal geen uitsluitsel geeft. Niets belet de verwerende partij om desgevallend de voormelde gegevens zelf ter plaatse te controleren. Uit het administratief dossier blijkt niet dat dit is gebeurd.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

54. Wat de gestreepte hyena betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 31 januari 2023 en 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "Het louter verhogen van de afstandsbarrière is onvoldoende om de veiligheid te garanderen. Uw verklaring aangaande de toegang wordt niet onderbouwd met objectieve en controleerbare gegevens, temeer daar in het verleden reeds voor verschillende diersoorten werd opgelegd dat een permanente toegang tot binnen- en

> buitenverblijf moest voorzien worden, en hier geen of geen duurzaam gevolg aan werd gegeven. Tijdens de controle werd verklaard dat de doorgang om veiligheidsredenen wordt afgesloten."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 28 november 2025 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij de noodzakelijke maatregelen heeft genomen en dat voortaan alle dieren permanent vrije toegang tot zowel het binnen- als buitenverblijf hebben, behoudens wanneer het verblijf wordt gereinigd of technisch onderhoud wordt uitgevoerd, alsook wanneer uit veiligheidsoverwegingen sommige dieren bij extreme weersomstandigheden enkel toegang tot hun binnenverblijf krijgen. Op 20 maart 2026 werd dit bevestigd voor de hyena. Indien de verwerende partij van oordeel is, dat die gegevens niet objectief en controleerbaar zijn, stond het de verwerende partij vrij om dit zelf ter plaatse te controleren. Uit het administratief dossier blijkt niet dat dit is gebeurd. De loutere vermelding dat in het verleden reeds voor verschillende diersoorten werd opgelegd dat een permanente toegang tot binnen- en buitenverblijf moest worden voorzien en dat daaraan geen gevolg werd gegeven, om daaruit te besluiten dat de door de verzoekende partij aangebrachte gegevens niet objectief en controleerbaar zouden zijn, kan de bestreden beslissing niet dragen, want komt in wezen neer op de loutere ontkenning van de door de verzoekende partij aangebrachte gegevens zonder enig – laat staan zorgvuldig – feitenonderzoek.

Uit het administratief dossier blijkt voorts dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij een nieuw hekwerk heeft geplaatst, wat met foto's werd gestaafd. Waarom dit onvoldoende is om de veiligheid te garanderen, verklaart de bestreden beslissing niet noch betrekt zij de door de verzoekende partij aangebrachte gegevens in haar beoordeling.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

In de mate dat de verzoekende partij opwerpt dat tijdens de controle van 1 april 2025 geen inbreuken werden vastgesteld wat het hek rond het hyenaverblijf betreft en daartoe verwijst naar de inspectiefiches gevoegd bij het proces-verbaal, en de verwerende partij daarop repliceert dat de primaire barrière laag was, uit draadgas bestond en was doorgebogen, stelt de Raad van State vast dat dit onderdeel van het middel niet kan worden onderzocht, daar noch de verzoekende partij noch de verwerende partij de inspectiefiches die de bijlagen vormen bij het proces-verbaal van vaststelling voegt bij dit proces-verbaal. Hoewel gedeelten van die inspectiefiches zijn opgenomen in andere stukken van het dossier, komt het de Raad van State in het kader van een procedure bij uiterst dringende noodzakelijkheid niet toe om zelf in de omvangrijke dossiers naar die fiches op zoek te gaan.

55. Wat de bruine beer betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 31 januari 2023 en 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "Het ministerieel besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van minimumnormen voor het houden van zoogdieren in dierentuinen legt een binnenverblijf van 6 m² per dier op. Bovendien bepalen de bijzondere voorwaarden dat voor elk dier een individueel slaaphok aanwezig moet zijn, wat binnen het huidige binnenverblijf wordt voorzien. De gestelde permanente toegang tot het binnen-en buitenverblijf is onvoldoende onderbouwd. U geeft geen toelichting over de organisatorische maatregelen die werden genomen om deze toegang permanent te garanderen. Het blijft bovendien onduidelijk in welke situaties de doorgang alsnog wordt afgesloten, gelet op het feit dat eerder de toegang werd gesloten in functie van het voederen van de beren. U

ging niet in op de problematiek van de ventilatie en de luchtkwaliteit in het binnenverblijf."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 28 november 2025 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij de noodzakelijke maatregelen heeft genomen en dat voortaan alle dieren permanent vrije toegang tot zowel het binnen- als buitenverblijf hebben, behoudens wanneer het verblijf wordt gereinigd of technisch onderhoud wordt uitgevoerd, alsook wanneer uit veiligheidsoverwegingen sommige dieren bij extreme weersomstandigheden enkel toegang tot hun binnenverblijf krijgen. Indien de verwerende partij van oordeel is, dat de permanente toegang niet voldoende onderbouwd is en dat geen toelichting werd gegeven over de organisatorische maatregelen om die toegang permanent te garanderen, stond het de verwerende partij vrij om dit zelf ter plaatse te controleren. Uit het administratief dossier blijkt niet dat dit is gebeurd. De loutere verwijzing naar onduidelijkheden, kan de bestreden beslissing niet dragen, want komt in wezen neer op de loutere ontkenning van de door de verzoekende partij aangebrachte gegevens zonder enig – laat staan zorgvuldig – feitenonderzoek.

Wat de problematiek van ventilatie en luchtkwaliteit betreft, blijkt uit het administratief dossier dat de verzoekende partij op 26 februari 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat de leeuwen – aan wiens aanwezigheid de verzoekende partij deze problemen toeschrijft – op 19 februari 2026 tijdelijk werden overgebracht naar een andere dierentuin. Uit het administratief dossier blijkt niet de verwerende partij daarna nog tot een nieuwe controle is overgegaan noch dat zij dit gegeven bij de beoordeling heeft betrokken.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier –

nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

56. Wat het doodshoofdaapje betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens overweegt de bestreden beslissing dat geen informatie over de temperatuurgarantie werd bezorgd, waaruit wordt besloten dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden.

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij door middel van protocollen en interne procedures waarborgt dat medewerkers de toestand van elk dierenverblijf permanent monitoren en dat dit in de eerste plaats gebeurt met nieuwe controleformulieren die de medewerkers steeds moeten invullen op hun dagelijkse rondgang. Daarbij controleren ze een veertigtal algemene punten, waaronder de minimumtemperatuur. Een voorbeeld van dergelijk controleformulier werd bezorgd. Uit de bestreden beslissing blijkt niet de verwerende partij dit gegeven bij de beoordeling heeft betrokken.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een “technische analyse” van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

57. Wat de panters betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen

heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "De voorgestelde oplossingen bieden geen garantie op een tijdige en duurzame remediëring. Afwijkingen kunnen enkel worden toegestaan na verantwoording en voor een periode van maximaal een maand. Enkel in uitzonderlijke gevallen kan een verlenging verleend worden. Dergelijke afwijkingen zijn bedoeld om tegemoet te komen aan onvoorziene situaties. Afwijkingen van langer dan een maand moeten hierbij beperkt worden tot zeer uitzonderlijke situaties. Ze kunnen bijgevolg niet worden aangewend om een niet-conform verblijf te regulariseren. Verder werden eerdere deadlines reeds herhaaldelijk niet nageleefd, waardoor een tijdige uitvoering van het actieplan weinig geloofwaardig is. De uitvoering is bovendien afhankelijk van de afwerking van een ander verblijf (nieuw leeuwenverblijf), waardoor het risico op een cascade-effect in geval van vertraging bestaat, waardoor de dieren langdurig in een onaangepast verblijf zouden worden gehouden. Er worden onvoldoende inspanningen geleverd om de temperatuurproblemen structureel aan te pakken."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij door middel van protocollen en interne procedures waarborgt dat medewerkers de toestand van elk dierenverblijf permanent monitoren en dat dit in de eerste plaats gebeurt met nieuwe controleformulieren die de medewerkers steeds moeten invullen op hun dagelijkse rondgang. Daarbij controleren ze een veertigtal algemene punten, waaronder de minimumtemperatuur. Een voorbeeld van dergelijk controleformulier werd bezorgd. Uit de bestreden beslissing blijkt niet de verwerende partij dit gegeven bij de beoordeling heeft betrokken.

Wat de oppervlakte van de verblijven betreft, blijkt uit het administratief dossier dat de verzoekende partij op regelmatige basis heeft gerapporteerd over de voortgang van de realisatie van het nieuwe leeuwenverblijf, waaraan zij ook de verhuis van de panters koppelt. Hoewel in de rapportering van 7 oktober 2026 de verzoekende partij vermeldt dat dit zal worden gerealiseerd in oktober-november 2026, oordeelt de bestreden beslissing dat er geen garantie is op een tijdige en duurzame remediëring, dat eerdere deadlines niet werden nageleefd en dat een tijdige uitvoering van het actieplan niet geloofwaardig is. Uit het administratief dossier blijkt evenwel niet dat die algemene overwegingen steunen

op enige concrete, feitelijke controle, bijvoorbeeld van de voortgang van de aangekondigde realisatie.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

58. Wat de Serval betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens overweegt de bestreden beslissing dat geen controleerbare informatie werd bezorgd, waaruit wordt besloten dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden.

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij door middel van protocollen en interne procedures waarborgt dat medewerkers de toestand van elk dierenverblijf permanent monitoren en dat dit in de eerste plaats gebeurt met nieuwe controleformulieren die de medewerkers steeds moeten invullen op hun dagelijkse rondgang. Daarbij controleren ze een veertigtal algemene punten, waaronder de minimumtemperatuur. Een voorbeeld van dergelijk controleformulier werd bezorgd. Uit de bestreden beslissing blijkt niet de verwerende partij dit gegeven bij de beoordeling heeft betrokken. In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen aanvoert dat zonder meetgegevens niet kan worden vastgesteld of de temperatuurnorm werd nageleefd, blijkt uit niets dat zij na de vaststellingen van 1 april 2025 nog enige controle naar die temperatuur heeft gedaan.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

59. Wat de stokstaartjes betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "U bezorgt slechts summiere informatie over de temperatuurcontrole en - garantie. Volgens het ingediende plan van aanpak zou de toegang tot een verwarmde ruimte conform zijn, maar deze conclusie is uitsluitend gebaseerd op een momentopname tijdens de controle ter plaatse op 1/04/2025 en houdt geen rekening met de vaststellingen uit de administratieve controle, waaruit blijkt dat de stokstaartjes tijdens de wintermaanden aan een te lage temperatuur worden blootgesteld. U voorziet een nieuw verblijf met een binnen- en buitenverblijf voor deze dieren tegen juni — juli 2026. Eerdere deadlines werden in het verleden herhaaldelijk niet nageleefd. De tijdige uitvoering van dit actieplan is dan ook niet gegarandeerd, mede gezien het feit dat meerdere verblijven moeten worden opgeleverd. Er is bijgevolg een groot risico dat de dieren langdurig in onaangepaste verblijven zullen worden gehouden."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 4 september 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat de stokstaartjes uit de tropenhal werden overgebracht naar een ander verblijf binnen het park, waar zij zowel toegang hebben tot een binnen- als een buitenverblijf. Bijgevolg faalt de formele motivering waar zij op basis van het gegeven dat eerdere deadlines niet werden gehaald, besluit dat de uitvoering van het actieplan niet is gegarandeerd. In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen aanvoert dat geen

bewijs werd geleverd van de verhuis in september 2026, wordt opgemerkt dat niets de verwerende partij belet om dit te plaatse te controleren.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

60. Wat het savanneverblijf betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 31 januari 2023, 27 november 2023, 2 oktober 2024 en 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "U bezorgde slechts summiere informatie over de temperatuurcontrole en ging niet in op de administratieve vaststelling dat de minimumnorm niet wordt gehaald. Uw stelling dat de savannedieren nu permanent toegang hebben tot zowel binnen- als buitenverblijf wordt niet onderbouwd met objectieve gegevens. Bovendien gaat het om een situatie die reeds eerder werd vastgesteld, en die nooit duurzaam geremedieerd werd. Het blijft onduidelijk in welke situaties de doorgang alsnog wordt gesloten, terwijl dit in het verleden gebeurde om agressief gedrag tussen dieren te beperken. U stelt dat het gebrek aan permanente toegang verband houdt met de gedeelde doorgang voor de giraffen en de algazellen en dat oplossingen pas kunnen worden onderzocht wanneer de olifant de dierentuin heeft verlaten.
> Zolang er echter geen oplossing wordt gevonden voor de onderlinge agressie tussen de giraffen, en de olifant nog steeds aanwezig is, blijft het risico aanzienlijk dat de algazellen gedurende langere tijd geen vrije toegang hebben tot zowel het binnen- als het buitenverblijf. De voorgestelde maatregelen — het toedienen van supplementen in het academiejaar 2026-2027 en een gedragsstudie door een student — bieden geen zekerheid op een effectieve, laat staan tijdige, oplossing voor een probleem dat al lange tijd aansleept.

> Wat betreft de olifant blijkt uit bijkomende communicatie dat eerdere verhuisplannen niet werden uitgevoerd. He[t] dier werd nog steeds niet overgebracht en het welzijn staat al langdurig onder druk.
> Tot slot stelt u dat het niet verplicht is om substraat te voorzien in de binnenverblijven. U bent echter verplicht om huisvesting te voorzien die voldoet aan de behoeften van de dieren. Doordat de verblijven niet worden ingestrooid, kunnen de dieren niet op een comfortabele manier rusten."

Wat de temperatuurcontrole betreft, blijkt uit het administratief dossier dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij door middel van protocollen en interne procedures waarborgt dat medewerkers de toestand van elk dierenverblijf permanent monitoren en dat dit in de eerste plaats gebeurt met nieuwe controleformulieren die de medewerkers steeds moeten invullen op hun dagelijkse rondgang. Daarbij controleren ze een veertigtal algemene punten, waaronder de minimumtemperatuur. Een voorbeeld van dergelijk controleformulier werd bezorgd. Uit de bestreden beslissing blijkt niet de verwerende partij dit gegeven bij de beoordeling heeft betrokken.

Wat de permanente toegang tot binnen- en buitenverblijven betreft, blijkt uit het administratief dossier dat de verzoekende partij in maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat de algazallen voortaan permanent toegang hebben tot zowel het binnen- als buitenverblijf. Indien de verwerende partij van oordeel is, dat de permanente toegang niet met objectieve gegevens is onderbouwd, stond het de verwerende partij vrij om dit zelf ter plaatse te controleren. Uit het administratief dossier blijkt niet dat dit is gebeurd. Voorts blijkt dat de verzoekende partij regelmatig rapporteerde over het plan van aanpak inzake de agressie tussen de giraffen. Uit de bestreden beslissing blijkt niet dat de verwerende partij dit *in concreto* betrekt bij haar beoordeling, doch zich beperkt tot de conclusie dat er geen zekerheid is over een tijdige oplossing.

Wat de verhuis van de olifant betreft, blijkt uit het administratief dossier dat de verzoekende partij op regelmatige tijdstippen hierover heeft gerapporteerd aan de verwerende partij, ook over de praktische of gezondheidsproblemen die voor een vertraging van de verhuis hebben gezorgd. De bestreden beslissing beperkt zich tot de vaststelling dat de olifant nog steeds niet

werd overgebracht zonder de door de verzoekende partij aangebrachte elementen bij de beoordeling te betrekken, laat staan te motiveren waarom desondanks de vertraging niet verantwoord is.

Wat het ontbreken van substraat betreft, blijkt uit het administratief dossier dat de verzoekende partij meermaals heeft betwist dat zij, naast het voldoen aan de geldende normen voor de verblijven van de giraffen, algazellen en olifanten, nog aan bijkomende vereisten wat substraat of bodembedekking betreft, moet voldoen. Gelet op die gevoerde betwisting, kan de bestreden beslissing niet zonder meer volstaan met de algemene overweging dat de verzoekende partij in huisvesting moet voorzien die voldoet aan de behoeften van de dieren.

Voorts kan de loutere verwijzing naar onduidelijkheden wat het savannebedrijf betreft, de bestreden beslissing niet dragen, want dit komt in wezen neer op de loutere ontkenning van de door de verzoekende partij aangebrachte gegevens zonder enig – laat staan zorgvuldig – feitenonderzoek.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een “technische analyse” van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

61. Wat de trompetneushoornvogel betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens overweegt de bestreden beslissing dat geen controleerbare gegevens werden bezorgd, waaruit

wordt besloten dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden.

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat zij door middel van protocollen en interne procedures waarborgt dat medewerkers de toestand van elk dierenverblijf permanent monitoren en dat dit in de eerste plaats gebeurt met nieuwe controleformulieren die de medewerkers steeds moeten invullen op hun dagelijkse rondgang. Daarbij controleren ze een veertigtal algemene punten, waaronder de minimumtemperatuur. Een voorbeeld van dergelijk controleformulier werd bezorgd. Uit de bestreden beslissing blijkt niet de verwerende partij dit gegeven bij de beoordeling heeft betrokken. In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen aanvoert dat geen controleerbare meetgegevens over een structurele verwarmingsgarantie werden bezorgd, blijkt uit niets dat zij na de vaststellingen van 1 april 2025 nog enige controle naar die temperatuur heeft gedaan.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een “technische analyse” van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

62. Wat de sneeuwuil en de Siberische oehoe betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen, met name dat geen nestkasten werden voorzien. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan

de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "Nestvoorzieningen vervullen evenwel een essentiële gedragsfunctie en het ontbreken ervan is niet conform de minimumnormen. Het niet voorzien van nestplaatsen is bovendien niet de enige manier om voortplanting te voorkomen."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 20 maart 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat voor de Siberische oehoe twee nestkasten zijn voorzien. Voorts voert de verzoekende partij aan dat indien de verwerende partij aan zorgvuldige feitenvinding had gedaan, zij had vastgesteld dat er in het verblijf een aantal alternatieven aanwezig waren, die dezelfde functie kunnen vervullen als nestkasten, met name nestplanken.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

63. Wat de Filipijnse krokodil betreft, verwijst de bestreden beslissing naar de op 1 april 2025 gedane vaststellingen. Vervolgens geeft de bestreden beslissing weer wat de verzoekende partij naar mening van de verwerende partij daartegen heeft ingebracht. Vervolgens besluit de bestreden beslissing dat niet wordt voldaan aan de toepasselijke erkenningsvoorwaarden op grond van de volgende formele motivering:

> "U verwijst naar temperatuurmetingen in de dierkeuken en de filtratiekamer. Deze metingen geven geen inzicht in de effectieve temperatuur in het verblijf en het bassin. De renovatieplannen die u aanhaalt, zijn niet geconcretiseerd."

Uit het administratief dossier blijkt dat de verzoekende partij op 11 februari 2026 aan de verwerende partij heeft gemeld dat de temperatuur in het verblijf wel kan worden behaald, dat de temperatuur conform is en "af te lezen op PLC dierenkeuken". Wat de watertemperatuur betreft, werd gemeld dat de temperatuur kan worden opgevolgd in de filtratiekamer en dat de watertemperatuur staat ingesteld op 21°C. Daarbij werden foto's gevoegd. In de bestreden beslissing interpreteert de verwerende partij dit ten onrechte als dat de temperatuurmetingen in de dierkeuken en de filtratiekamer zouden gebeuren en geen inzicht geven in de effectieve temperatuur in het verblijf en het bassin, terwijl uit de door de verzoekende partij bezorgde informatie blijkt dat enkel het aflezen van de gemeten temperatuur buiten het verblijf en het bassin gebeurt.

Uit wat voorafgaat, volgt dat de voormelde formele motivering niet afdoende is. Niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld.

In de mate dat de verwerende partij in de nota met opmerkingen op basis van een "technische analyse" van het standpunt van de verzoekende partij – waarvan evenwel geen spoor is terug te vinden in het administratief dossier – nieuwe motieven en argumenten aanvoert, volstaat de vaststelling dat die, minstens vanuit het oogpunt van de formelemotiveringsplicht, laattijdig zijn.

64. In de mate dat de verwerende partij ervan uitgaat dat de beoordeling van het tweede middel een beoordeling van de opportuniteit van de beslissing behelst en niet van de wettigheid ervan, vergist zij zich minstens wat de beoordeling van de aangevoerde schending van de formelemotiveringsplicht, de materiëlemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel betreft, die integraal deel uitmaken van de wettigheidscontrole door de Raad van State.

65. In de mate dat de verwerende partij aanvoert dat haar technische weerlegging van de standpunten van de verzoekende partij bevestigen waarom een nieuwe controle op één willekeurig tijdstip niet noodzakelijk een vollediger of

betrouwbaarder beeld zou hebben opgeleverd, alsook dat een controle een momentopname is, stelt de Raad van State vast dat die technische weerlegging per verblijf niet op enig stuk gesteund blijkt en dat evenmin wordt verduidelijkt van wie die technische weerlegging uitgaat noch hoe zij tot stand is gekomen. Het standpunt dat daaruit zou volgen dat een nieuwe controle geen volledigere of betrouwbaarder beeld zou opleveren, wordt niet bijgevallen. Uit de hiervoor weergegeven *prima facie* beoordeling van de formele motivering per verblijf blijkt immers dat een actualisering van de feitenvinding wel degelijk tot een andere beoordeling had kunnen leiden.

66. Voorts verwijst de verwerende partij naar de algemene beoordeling en overwegingen die volgen op de individuele beoordeling per dierenverblijf. Het standpunt van de verwerende partij dat de individuele formele motivering per dierenverblijf niet kan worden los gezien van de algemene beoordeling, doet niet anders oordelen. De verwerende partij voert zelf aan dat die algemene overwegingen niet op zich staan, maar het "sluitstuk van een uitvoerige motivering" vormen, de voorgaande vaststellingen slechts samenvatten en de essentie van de individuele analyses hernemen. Ze kunnen dan ook niet de hiervoor *prima facie* gedane vaststelling verhelpen dat de formele motivering van de bestreden beslissing niet afdoende is en dat niet blijkt dat ze steunt op actuele, feitelijk juiste motieven die met de vereiste zorgvuldigheid werden vastgesteld. In de mate dat de algemene overwegingen toch verder reiken dan een samenvatting van de eerder weergegeven motieven en derhalve nieuwe motieven bevatten – wat gelet op de algemeenheid van sommige motieven niet steeds duidelijk is – stelt de Raad van State prima *facie vast* dat die motieven in hun algemeenheid en vaagheid niet meer zijn dan loutere stijlformules die de vereiste precisie missen om van een afdoende formele motivering te spreken.

67. Uit wat voorafgaat, volgt *prima facie* dat de bestreden beslissing niet steunt op met de vereiste zorgvuldigheid vastgestelde feitelijke gegevens en evenmin afdoende formeel is gemotiveerd, eensdeels, omdat niet blijkt dat de concrete informatie die door de verzoekende partij werd bezorgd in de periode

tussen de vaststellingen van 1 april 2025 en de bestreden beslissing op een zorgvuldige wijze bij de beoordeling werd betrokken, en anderdeels, omdat de verwerende partij heeft nagelaten de op 1 april 2025 gedane vaststellingen in het licht van wat de verzoekende partij daartegen inbracht, te actualiseren om na te gaan of er op het ogenblik van de bestreden beslissing nog wel sprake was van de eerder vastgestelde inbreuken.

68. Het tweede middel is in de aangegeven mate ernstig.

X. Conclusie

69. Er is voldaan aan de voorwaarden gesteld in artikel 17, §§ 1 en 5, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State die cumulatief vervuld moeten zijn, wil een vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid worden toegewezen.

XI. Belangenafweging

Standpunt van de partijen

70. De verwerende partij vraagt, in ondergeschikte orde, om overeenkomstig artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State over te gaan tot het afwegen van de belangen van de verzoekende partij eensdeels en het belang van de dieren en bezoekers anderdeels. Volgens de verwerende partij beperken de gevolgen van de bestreden beslissing zich niet tot een louter particulier of vermogensrechtelijk belang van de verzoekende partij, maar strekt de bestreden beslissing integendeel tot de bescherming van fundamentele publieke belangen, met name het dierenwelzijn en de veiligheid van bezoekers, personeel en dieren. Een schorsing van de tenuitvoerlegging zou ertoe leiden dat verblijven waarvoor ernstige tekortkomingen inzake dierenwelzijn en/of veiligheid werden vastgesteld, opnieuw voor het publiek toegankelijk kunnen worden gemaakt zonder dat vooraf werd vastgesteld dat die tekortkomingen duurzaam en structureel zijn verholpen.

De verwerende partij verwijst in dat verband naar de aangevoerde schendingen van de motiveringsplicht. Dergelijke kritiek weegt volgens de verwerende partij niet op tegen de belangen die met de bestreden beslissing worden beschermd.

71. De verzoekende partij verzet zich ter terechtzitting tegen de gevraagde belangenafweging. Zij zet uiteen dat de vermeende ernst van de inbreuken door de verwerende partij niet wordt geconcretiseerd in de bestreden beslissing noch in de nota met opmerkingen. Volgens de verzoekende partij volstaat dit om het verzoek tot belangafweging af te wijzen, gelet op de strenge stelplicht die blijkt uit de rechtspraak van de Raad van State. Voorts wijst de verzoekende partij erop dat, indien er een dermate groot probleem zou zijn dat, ondanks het vervuld zijn van de schorsingsvoorwaarden, de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing toch niet mag worden bevolen, de verwerende partij zich daarnaar niet heeft gedragen. De bestreden beslissing dateert immers van achttien maanden na de vaststellingen en de situatie is sindsdien enkel verbeterd.

Beoordeling

72. Artikel 17, § 2, tweede lid, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State luidt:

> "Op verzoek van de verwerende of de tussenkomende partij houdt de afdeling bestuursrechtspraak rekening met de vermoedelijke gevolgen van de schorsing van de tenuitvoerlegging of van de voorlopige maatregelen voor alle belangen die geschaad kunnen worden, met inbegrip van het openbaar belang, en kan ze besluiten de schorsing of voorlopige maatregelen niet te bevelen indien de nadelige gevolgen ervan op een kennelijk onevenredige wijze zwaarder wegen dan de voordelen."

Uit de wetsgeschiedenis blijkt dat de Raad van State op grond van een belangenafweging alleen van de schorsing kan afzien als de negatieve gevolgen van de schorsing voor de Raad van State kennelijk onredelijk blijken in het licht van de voordelen ervan (Wetsontwerp houdende hervorming van de bevoegdheid, de procedureregeling en de organisatie van de Raad van State, 7 oktober 2013, SENAAT, 2012-2013, nr. 5-2277/1,16).

73. Zoals blijkt uit de beoordeling van de voorwaarde van de uiterst dringende noodzakelijkheid, treft de bestreden beslissing de verzoekende partij bijzonder zwaar. Als *prima facie* blijkt dat deze beslissing onwettig is, heeft de verzoekende partij er alle belang bij dat de tenuitvoerlegging ervan wordt geschorst, gezien de gevolgen ervan. De verwerende partij maakt niet aannemelijk dat de negatieve gevolgen van de schorsing van de tenuitvoerlegging onredelijk blijken tegenover het aan de verzoekende partij bij voorraad toegekende rechtsherstel. De bestreden beslissing heeft immers in eerste instantie enkel tot onmiddellijk gevolg dat de getroffen dierenverblijven van het publiek moeten worden afgeschermd. Er valt niet in te zien hoe die afscherming een onmiddellijk effect zou hebben op het dierenwelzijn of de veiligheid van de dieren, de bezoekers en het personeel, vooropgesteld dat die al in het gedrang zouden zijn.

74. Het verzoek tot belangenafweging wordt niet ingewilligd.

BESLISSING

1. De Raad van State beveelt de schorsing van de tenuitvoerlegging bij uiterst dringende noodzakelijkheid van de beslissing van de Vlaams minister bevoegd voor Dierenwelzijn van 12 oktober 2026 houdende de schorsing en intrekking van de erkenning van dierenverblijven van de dierentuin Pakawi Park (erkenningsnummer ZP01035), met kenmerk DWZ/LD/26/1.3/7b.

2. De verwerende partij wordt verwezen in de kosten van de vordering tot schorsing bij uiterst dringende noodzakelijkheid, begroot op een rolrecht van 200 euro, een bijdrage van 26 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 770 euro, die verschuldigd is aan de verzoekende partij.

Dit arrest is uitgesproken op drie november tweeduizend zesentwintig, door de Raad van State, XIIe kamer, samengesteld uit:

Ann Coolsaet,	staatsraad, waarnemend voorzitter

bijgestaan door

Ilse Anné,	griffier.

De griffier	**De voorzitter**
Ilse Anné	**Ann Coolsaet**